

Elevhälsoplan

Riktlinjer och rutiner för elevhälsoarbetet inom Katrineholms kommuns förskolor och skolor

Innehåll

1. Inledning	4
Styrdokument, allmänna råd och vägledningar	4
2. Elevhälsoarbetet på huvudmannanivå	5
Organisation och ledning	5
Huvudmannens ansvar	5
Övergripande syfte och mål	5
3. Begrepp i elevhälsoarbetet	7
Elevhälsoarbete	7
Förhållningssätt och bemötande	7
Hälsofrämjande arbete	7
Förebyggande arbete	7
Åtgärdande arbete	7
Elevhälsa och elevhälsoteam (EHT)	8
4. Kommungemensamt elevhälsoarbete	9
Värdegrund	9
Vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet	9
Arbetsmiljö	9
Extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram	9
Närvaro	10
Samverkan för tidiga insatser (SamTid)	10
Insatser från SamTid	10
Samarbete med elevers vårdnadshavare	10
Samverkan med andra verksamheter	10
Vardagsnära Insatser i Tydlig Samverkan (VITS)	10
Samordnad Individuell Plan (SIP)	11
Dokumentation	11
5. Barn- och elevhälsan i Katrineholms kommun	12
Barn- och elevhälsan	12
Barn- och Elevhälsans arbete	12
Barn- och elevhälsans arbete mot kommunens förskolor	12
De olika professionernas insatser	12
Elevhälsans medicinska insatser (skolsköterska och skolläkare)	13
Elevhälsans psykologiska insatser (skolpsykolog)	13
Elevhälsans psykosociala insatser (skolkurator)	13
Elevhälsans specialpedagogiska insatser (specialpedagog och speciallärare)	14

6. Sekretess och samtycke	15
7. Anmälningsskyldighet enligt socialtjänstlagen	16
8. Den lokalt organiserade elevhälsan	17
Elevhälsoarbetet i Katrineholms kommun	17
Elevhälsa på varje skolenhet	17
Elevhälsoarbetet i kommunen	17
Övriga kompetensers roll i elevhälsoarbetet	17
9. Förslag på mall för lokal elevhälsoplan	18
Inledning	18
Det lokala elevhälsoarbetet på skolan	18
Roller och ansvar i det lokala elevhälsoarbetet	18
Det lokala elevhälsoteamet	18
Rutiner för elevhälsoarbetet	18
Frånvaro	18
Trygghetsarbete	18
Mål	18
Uppföljning	19
10. Källförteckning	20

1. Inledning

Skolan har ansvar för att skapa en god lärmiljö för alla elever. Den pedagogiska verksamheten ska anpassas efter olika behov samt skapa förutsättningar för fortsatt lärande. Skolan ska vara begriplig, hanterbar och meningsfull så att alla elever kan utvecklas efter sina förutsättningar och behov. Skolans huvuduppgift är utveckling och lärande för barn och elever där goda studieresultat och hälsa hänger samman.

För eleverna i förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, sameskolan, specialskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska det finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas (2 kap, 25§ skollagen).

Den övergripande elevhälsoplanen beskriver det samlade elevhälsoarbetet för verksamheterna inom Bildningsförvaltningen i Katrineholms kommun. Den ska ge vägledning i elevhälsoarbetet på både övergripande och lokal nivå i kommunen och ska vara ett levande dokument i alla verksamheter. Ordet elevhälsa betyder därför, i denna plan, elevhälsan i samtliga verksamheter inklusive förskola.

För att elevhälsoplanen ska fungera som ett verktyg i det praktiska elevhälsoarbetet ska den genomsyra allt arbete inom verksamheterna. Med stöd av skrivningar i elevhälsoplanen ska den kunna fungera som ett stöd för samtliga förskolor och skolor i arbetet att ta fram en lokal arbetsplan för det interna elevhälsoarbetet.

Att kontinuerligt och systematiskt följa upp elevhälsans arbete är ett led i att ständigt utveckla skolverksamheten. För elevhälsan innebär det att följa upp och utvärdera hur dess arbetsinsatser skapar förutsättningar för eleverna att uppfylla både skolans kunskaps- och värdegrundsmål. Elevhälsoarbetet ingår i det systematiska kvalitetsarbetet och ska revideras årligen.

Styrdokument, allmänna råd och vägledningar

Den centrala elevhälsoplanen grundar sig på följande styrdokument, allmänna råd och vägledningar:

- Arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram, Skolverket (2014)
- Barnkonventionen – FN:s konvention om barns rättigheter
- Dataskyddsförordningen GDPR
- Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30)
- Kommunala planer, policydokument och kvalitetskrav
- Lag (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning
- Läroplan för förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och fritidshemmet, 2011
- Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)
- Patientdatalagen (2008:355)
- Patientsäkerhetslagen (2010:659)
- Skollagen (2010:800)
- Socialtjänstlagen (2001:453)
- Vägledning för elevhälsan (2016-11-4)

2. Elevhälsoarbetet på huvudmannanivå

Organisation och ledning

Katrineholms kommun är huvudman för de kommunala förskolorna och skolorna.

Huvudmannens ansvar

- Genomföra utbildningen i enlighet med bestämmelser i skollagen, föreskrifter som meddelats med stöd av skollagen samt bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar.
- Ha ett systematiskt kvalitetsarbete på skolenhets- och huvudmannanivå.
- Genomföra verksamheten på ett sådant sätt att de nationella målen uppnås, till exempel beslut om elevhälsans organisation och placering.

Övergripande syfte och mål

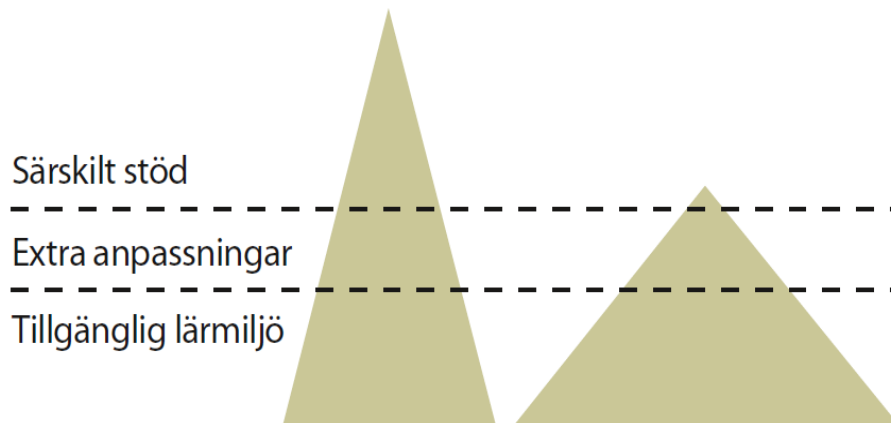
Syfte

- Utifrån ett salutogent perspektiv främja varje enskild elevs lärande och utveckling och bidra till att säkerställa alla elevers rätt till en likvärdig utbildning.
- Bidra till att kvalitetssäkra elevhälsan och ge rektor stöd i att leda ett systematiskt elevhälsoarbete mot de nationella målen samt bli en stödjande struktur för det förebyggande och hälsofrämjande arbetet.
- Öka samsynen på elevhälsoarbetet i Katrineholms kommun och därmed säkerställa en likvärdig elevhälsa av god kvalitet.

Mål

Förskolan och skolan ska vara en trygg miljö som ger förutsättningar för alla elevers lärande, utveckling och hälsa.

- Elevhälsans insatser i förskolan ska främja en helhetssyn på barn och barnens behov, där omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet.
- Elevhälsans insatser ska stödja barnets och elevens utveckling mot utbildningens mål och främja en god hälsa.
- Elevhälsans arbete ska ha ett hälsofrämjande och förebyggande fokus och ha en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övrig skolpersonal.
- För att uppnå en likvärdighet gällande elevhälsoarbetet i Katrineholms kommun behöver alla kommunala skolor arbeta med utgångspunkt från den gemensamma elevhälsoplanen.

Illustrationen synliggör vinsten med att arbeta för en tillgänglig lärmiljö samt relationen till extra anpassningar och särskilt stöd. Tillgängliga lärmiljöer ger barn och elever bättre förutsättningar i lärandet. Det kan minska behovet av särskilt stöd, vilket sparar tid på alla nivåer i verksamheten. Tid som kan nyttjas till ett aktivt och systematiskt arbete för att ge varje barn och elev bästa förutsättningar att nå så långt som möjligt i sitt lärande. Bra generella lösningar tillsammans med ökad kunskap om förutsättningar för lärande, kan alltså göra att verksamhetens behov av särskilt stöd minskar. (SPSM, Värderingsverktyg för tillgänglig utbildning,Handledning, Förskola, skola och fritidshem, 2018).

3. Begrepp i elevhälsoarbetet

Elevhälsoarbete

Elevhälsoarbete är benämningen på det hälsofrämjande, förebyggande och åtgärdande arbete som sker i skolan på organisations- och gruppnivå samt kring enskilda elever. Ansvarig för elevhälsoarbetet är all personal anställd inom skolan, där rektor har det yttersta ansvaret för att utbildningen utvecklas.

Skolornas förebyggande och hälsofrämjande arbete behöver omfattas av en tydlig strategi och ett systematiskt utvecklingsarbete, som inbegriper uppföljning, analys, planering och genomförande. Detta innebär, för allt elevhälsoarbete i samtliga verksamheter, att följa upp och utvärdera hur de arbetsinsatser som genomförs ger eleverna förutsättningar att uppfylla skolans kunskaps- och värdegrundsmål.

Förhållningssätt och bemötande

Allt elevhälsoarbete på alla nivåer ska genomsyras av kunskap om relationernas betydelse för lärande, utveckling och hälsa. Ett av de viktigaste verktygen i arbetet med elevers lärande och utveckling är relationsskapande förhållningssätt och bemötande. Detta innebär att öka elevernas delaktighet och tilltro till den egna förmågan. Behovet av stöd, ledning och stimulans uppstår i mötet med lärmiljön och undervisningens utformning.

Hälsofrämjande arbete

En viktig utgångspunkt i det hälsofrämjande arbetet är att elevers hälsa och skolresultat är starkt sammankopplade. En av de viktigaste skyddsfaktorerna för god hälsa är att klara skolan. Ett hälsofrämjande arbete utgår från ett salutogent perspektiv, det vill säga att flytta fokus från det som inte fungerar till det som fungerar. Elevhälsoarbetet ska bidra till att skapa miljöer som främjar elevernas lärande, utveckling och hälsa. Exempel på hälsofrämjande arbete kan vara samarbete med rektor och övrig personal vid utbildningsinsatser och organisationsarbete. Elevhälsan, det vill säga all personal, ska också bidra med sin kompetens i arbetet med att skapa en god lärandemiljö och ett gott skolklimat. Andra exempel kan vara att bidra i arbetet med att ta fram planer mot diskriminering och kränkande behandling.

Förebyggande arbete

Förebyggande arbete handlar om att minska risken för ohälsa genom att förebygga hinder i lärandet. Målet med det förebyggande arbetet är att minska riskfaktorers inflytande över individen och samtidigt stärka skyddsfaktorerna. Planeringen av det förebyggande arbetet utgår från kunskapen om vad som orsakar ohälsa och vilka miljöfaktorer som kan leda till ohälsa eller svårigheter med att nå utbildningens mål. Elevhälsans förebyggande arbete handlar också om att skapa goda relationer mellan hem och skola. Exempel på förebyggande arbete kan vara att handleda och utbilda arbetslag för att öka förmågan att reflektera och agera kring elevgrupper, enskilda elever, gemensamma normer och läroprocesser.

Åtgärdande arbete

Åtgärdande arbete innebär att hantera problem och situationer som har uppstått i en organisation, grupp eller hos en individ. För elevhälsan är åtgärdande insatser till exempel det arbete som sker inom ramen för särskilt stöd och åtgärdsprogram. Elevhälsans insatser kan även behövas vid akut kris- och konflikthantering. Exempel på åtgärdande arbete kan vara olika typer av stödjande samtal med enskilda elever under en begränsad period. Elevhälsan har också ett särskilt ansvar när det gäller att utreda och kartlägga elevers svårigheter att nå målen.

Elevhälsa och elevhälsoteam (EHT)

Elevhälsan är en resurs för hälsofrämjande skolutveckling och ska tillsammans med lärare och övrig skolpersonal bidra till att skapa tillgängliga lärmiljöer som främjar elevernas lärande, utveckling och hälsa. En grundtanke med elevhälsan är att den ska finnas som stöd för både personal och elever och bidra till att öka måluppfyllelsen för skolans verksamhet. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. En samlad elevhälsa skapar förutsättningar att utifrån ett tvärprofessionellt perspektiv hitta arbetsätt där fler professioner samverkar för att på bästa sätt bidra till att elevers lärande, utveckling och hälsa främjas.

Rektor leder sitt elevhälsoteam (EHT) som består av tvärprofessionell kompetens.

4. Kommungemensamt elevhälsoarbete

Värdegrund

Skolans värdegrund ska genomsyra hela skolväsendet och därför också elevhälsans arbete. Enligt skollagen ska utbildningen förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på.

Vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet

Utbildningen där elevhälsan ingår ska utföra sitt arbete i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet.

Arbetsmiljö

Skolans miljöer är viktiga för elevernas lärande och trygghet. Skolan ska erbjuda varje elev en god arbetsmiljö som innebär ett gynnsamt förhållande för lärande och personlig utveckling samt en trygg miljö som är fri från utsatthet och innebär minimala skaderisker. Utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och en studiero som skapar goda förutsättningar för lärande. Elevernas fysiska och psykosociala arbetsmiljö är en del av skolans lärandemiljö, som i sin tur är avgörande för elevernas prestationer i skolan. Elevhälsans professioner har ett särskilt ansvar för att samverka till att skolan bidrar till att skapa goda och trygga uppväxtvillkor där arbetsmiljön är ett område där elevhälsans medverkan är viktig.

Extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram

En elevs behov ska i första hand mötas inom ramen för den ledning och stimulans för lärande och personlig utveckling som alla elever får. När skolan har gjort extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen och/eller om eleven riskerar att inte nå målen ska undervisande lärare anmäla detta till rektor. Efter anmälan beslutar rektor, eller den rektor utsett, om det finns behov av en pedagogisk utredning. Utifrån utredningens resultat avgör rektor, eller den rektor utsett, om de insatser som redan genomförts är tillräckliga för eleven eller om skolan ska upprätta ett åtgärdsprogram. Särskilda rutiner för denna process är framtagna av Katrineholms kommun och kan följas i skriften: "Guide för arbete med extra anpassningar och särskilt stöd" samt därtill tillhörande dokument (<https://katrineholm.pingpong.se>).

Närvaro

Rektor, eller den rektor utsett, har en skyldighet att utreda upprepad och långvarig frånvaro, såväl giltig som ogiltig. Rektor kan i det arbetet ta stöd av lärare och elevhälsopersonal. Omfattande frånvaro är en varningssignal om att en elev riskerar att inte klara av sin utbildning. Det är viktigt att utreda orsaker till frånvaro så att eleven kan få det stöd som behövs för att nå utbildningens mål. Skolan behöver dels följa kommunens handlingsplan mot frånvaro samt ha väl inarbetade rutiner för att kontinuerligt följa upp och arbeta främjande för att elever ska ha en god närvaro. Särskilda rutiner för denna process är framtagna av Katrineholms kommun och kan följas i skriften: "Handlingsplan mot frånvaro i Katrineholms skolor" (<https://katrineholm.pingpong.se>).

Samverkan för tidiga insatser (SamTid)

Om frånvaron är extra komplicerad finns möjlighet för den enskilda skolan att ta stöd från SamTid (Samverkan för Tidiga insatser), som är den del av Barn- och elevhälsan. Insats från SamTid kan startas upp i ett tidigt skede i form av en öppen insats för att så snabbt som möjligt kunna arbeta för att elever ska öka sin närvaro i skolan. Om frånvaron blir mer komplicerad och långvarig finns möjlighet att ansöka om insatser från SamTid och eleven blir då även ett ärende på Barn- och elevhälsan. SamTids insatser sker alltid tillsammans med lärare och övrig elevhälsopersonal på elevens skola. Målgruppen är elever i åk 6-9.

Insatser från SamTid

SamTids insatser omfattar bland annat att:

- stötta elever till en regelbunden skolgång samt vara ett stöd för föräldrar i kontakt med skola och/eller andra externa aktörer
- kartlägga faktorer kring tidigare skolgång, individ, familj och nätverk
- arbeta motiverande genom samtal med enskilda elever, sätta upp mål och vara ett stöd.

Samarbete med elevers vårdnadshavare

Forskning visar att vårdnadshavares engagemang, deras förväntningar på sina barns skolarbete samt ett ömsesidigt förtroende mellan skolan och vårdnadshavare är viktiga delar för att elever ska nå framgång i skolan. Grunden i samarbetet med vårdnadshavarna är att utveckla en dialog och därmed skapa en tillitsfull relation (Erikson L. Lärares kontakter och samverkan med föräldrar. Örebro: Örebro universitet; 2008. Rapporter i pedagogik, nr 14.).

Samverkan med andra verksamheter

Elevhälsoarbetet innebär en omfattande samverkan med övriga samhällsfunktioner som på olika sätt har med elever och deras familjer att göra. Det handlar om kontakter med till exempel ungdomsmottagningar, barn- och ungdomspsykiatri, socialtjänsten och habiliteringsverksamheten. Elevhälsans olika professioner kan också vara behjälpliga vid övergångar mellan och inom olika skolformer som ett led i att säkerställa att barn och elever får det stöd och den stimulans som det behöver även i den nya verksamheten. Exempel på samverkan kan vara VITS (Vardagsnära Insatser i Tydlig Samverkan), som är ett professionellt forum för samverkan mellan kommun och region. Barn och ungdomar som kan vara i behov av insatser av mer än en profession samtidigt ska erbjudas detta tidigt och i en tydlig samverkan mellan aktörerna. Ett annat exempel är SIP, Samordnad Individuell Plan (2 kap. 7 § SoL och 16 kap. 4 § HSL 2017:30). Denna plan ska upprättas mellan kommun och region när en enskild har behov av insatser som behöver samordnas. Ett SIP-möte bör föregås av VITS.

Vardagsnära Insatser i Tydlig Samverkan (VITS)

En VITS-grupp är ett professionellt forum för samverkan där kommun och region finns representerad. Barn och ungdomar som kan vara i behov av insatser av mer än en profession samtidigt ska erbjudas detta tidigt och i en tydlig samverkan mellan aktörerna. I VITS-grupperna kan insatserna kring ett barn eller en ungdom tas upp till en gemensam diskussion. Privata aktörer ingår inte i VITS. VITS - Förskola omfattar barn till och med vårterminen före barnet börjar förskoleklass. VITS - Skola omfattar barn från och med den hösttermin då eleven börjar grundskolan eller motsvarande till och med den vårtermin då barnet lämnar årskurs 9. Den som vill aktualisera ett ärende för diskussion i en VITS-grupp ska i förväg ha fått vårdnadshavarnas skriftliga samtycke till detta. Barnets samtycke ska också inhämtas, utifrån ålder och mognad.

Samordnad Individuell Plan (SIP)

När den enskilde har behov av insatser från både socialtjänsten och från hälso- och sjukvården ska kommunen tillsammans med regionen upprätta en individuell plan. Planen ska upprättas om kommunen eller regionen bedömer att den behövs för att den enskilde ska få sina behov tillgodosedda och om den enskilde samtycker till att

den upprättas. Planen ska, när det är möjligt, upprättas tillsammans med den enskilde. Av planen ska framgå vilka insatser som behövs, vilka insatser som respektive huvudman ska svara för, vilka åtgärder som vidtas av någon annan än region och kommun och vem av huvudmännen som ska ha det övergripande ansvaret för planen. Förskolan och skolan har skyldighet att samverka när socialnämnden begär det, vilket regleras i 29 kap. 13 § Skollagen. Förskolan och skolan omnämns inte i lagstiftningen som skyldiga att upprätta en samordnad individuell plan när de ser en elevs behov av samordning av insatser för att dennes behov ska tillgodoses, men det finns inget som hindrar att förskolan/skolan är den som tar initiativet för samordningen.

Dokumentation

All personal på Barn- och elevhälsan för professionsjournal i det digitala systemet PMO. Även rektorer har tillgång till detta system. Dokumentation av elevhälsoarbetet sker enligt gällande lagkrav. Legitimerade skolläkare, skolsköterskor och skolpsykologer är skyldiga att föra patientjournal.

5. Barn- och elevhälsan i Katrineholms kommun

Barn- och elevhälsan

I Katrineholms kommun har huvudmannen valt att ha en övergripande Barn- och elevhälsa samt lokal elevhälsa på varje skolenhet. Den övergripande Barn- och elevhälsan arbetar mot kommunala förskolor, grundskolor och gymnasieskolor i Katrineholms kommun. På Barn- och elevhälsan finns grundskolans skolkuratorer, skolläkare, skolpsykologer, skolsköterskor, socialpedagoger (SamTid) samt specialpedagoger placerade. Det inre arbetet på Barn- och elevhälsan leds av enhetschef med verksamhetsansvar även för den medicinska insatsen inom elevhälsan.

Barn- och Elevhälsans arbete

Barn- och Elevhälsans generella arbete kan innebära att:

- samverka med skolans pedagogiska personal i arbetsmiljöfrågor samt i det övergripande hälsofrämjande och förebyggande arbetet
- bistå skolledningen med information, råd och utredningar i frågor som har betydelse för elevernas lärande, utveckling och hälsa
- arbeta för en säker och god arbets- och lärandemiljö för eleverna
- uppmärksamma förhållanden i elevernas närmiljö som kan öka risken för skador, ohälsa, utsatthet och kränkningar
- ta del av aktuell vetenskaplig utveckling inom relevanta områden för att utveckla elevhälsans arbete
- samarbeta kontinuerligt och strukturerat med pedagogisk och annan personal på skolan
- samverka med regionens hälso- och sjukvård, kommunens socialtjänst, ungdomsmottagningar och tandvård.

Det individuellt riktade arbetet kan innebära att elevhälsan:

- är delaktiga i uppgiften att identifiera och åtgärda problem i elevens lärande, utveckling och hälsa
- deltar i arbetet med att anpassa undervisningen till varje elevs förutsättningar
- aktivt bistår elever som behöver särskilt stöd.

(Skolverket & Socialstyrelsen, 2014, s. 31).

Barn- och elevhälsans arbete mot kommunens förskolor

Förskolan spelar en central roll i det hälsofrämjande arbetet, inte minst genom att det är i förskolan som de första relationerna till jämnåriga, pedagogisk personal och undervisning etableras. Detta betyder att barns erfarenheter i förskolan får stor betydelse för deras lärande och välmående också långt upp i skolåldern. Därför behövs ett perspektiv på det hälsofrämjande arbetet som sträcker sig över samtliga delar i skolsystemet. I Katrineholms kommun ingår även stöd till förskolorna i Barn- och elevhälsans uppdrag. Det handlar om stöd via specialpedagoger på organisations-, grupp- och individnivå. Möjlighet finns även att få stöd av psykolog på organisations- och gruppnivå. Gällande individnivå är det vårdnadshavares ansvar att söka stöd av extern part, som exempelvis Barnhälsovården.

De olika professionernas insatser

För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och skolkurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

Förutom Barn- och elevhälsans generella arbete ingår även specifika arbetsuppgifter utifrån respektive kompetensområde. Exempel på dessa insatser följer här nedan.

Elevhälsans medicinska insatser (skolsköterska och skolläkare)

Elevhälsans medicinska arbete omfattar att:

- tillföra medicinsk kompetens och omvårdnadskompetens som ett stöd i det pedagogiska arbetet och i den övergripande planeringen av elevhälsans arbete
- vid hälsobesök tidigt identifiera problem eller symtom hos elever som kan innebära att de är i behov av särskilt stöd eller andra insatser
- i samverkan med elever, vårdnadshavare och skolans övriga personal arbeta för att ge eleverna kunskap om hälsosamma levnadsvanor och om faktorer som bidrar till hälsa eller ohälsa
- ge handledning och konsultation till skolans övriga personal
- bevaka elevernas vaccinationstäckning så att kompletterande vaccinationer kan erbjudas om det finns behov samt fullfölja vaccinationer enligt Folkhälsomyndighetens vaccinationsprogram
- bidra med medicinsk kunskap inför arbetsmoment som är förlagda ute i verksamheter och vid yrkesvägledning
- ta till vara kunskap om elevernas hälsa i skolans arbete.

Elevhälsans psykologiska insatser (skolpsykolog)

Elevhälsans psykologiska arbete omfattar:

Förskolan

- övergripande arbete kring förskoleutveckling
- konsultation till specialpedagoger riktade mot förskolan.

Grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan samt gymnasiesärskolan

- tillföra psykologisk kompetens som ett stöd i det pedagogiska arbetet och i den övergripande planeringen av elevhälsans arbete
- på rektorns uppdrag genomföra psykologiska utredningar och bedömningar av elever, grupper och organisationer för att bidra med psykologisk kunskap om elevers förutsättningar för lärande och behov av stöd
- ge handledning och konsultation till skolans övriga personal
- bidra med kunskap kring psykiska besvär, till exempel ångest och depression, samt med stödjande samtal till elever, vårdnadshavare och pedagoger
- bidra med psykologisk kunskap kring skydds- och riskfaktorer för elevers hälsa, lärande och utveckling, till exempel genom utbildning kring psykisk hälsa och ohälsa
- ta till vara kunskap om elevernas psykiska hälsa i elevhälsans övriga arbete.

Elevhälsans psykosociala insatser (skolkurator)

Elevhälsans psykosociala arbete omfattar att:

- tillföra psykosocial kompetens som ett stöd i det pedagogiska arbetet och i den övergripande planeringen av elevhälsans arbete

- genomföra samtal, såsom stöd-, motivations- och krissamtal liksom utredande och rådgivande samtal med enskilda elever och deras familjer relaterade till skolsituationen
- på rektorns uppdrag utreda och bedöma den sociala och psykosociala situationen för enskilda elever, bland annat som underlag inför beslut om särskilt stöd och vid upprättande av åtgärdsprogram samt inför elevernas mottagande i grund- och gymnasiesärskola
- ge handledning och konsultation till skolans övriga personal
- bidra med kunskap om risk- och skyddsfaktorer för elevers hälsa, sociala situation, lärande och utveckling
- bidra med kunskaper om samhällets stödsystem
- delta i arbetet med skolans struktur och organisation när det gäller värdegrund och likabehandling
- ta till vara kunskap om elevernas generella psykosociala hälsa och sociala situation i elevhälsans övriga arbete.

Elevhälsans specialpedagogiska insatser (specialpedagog och speciallärare)

Elevhälsans specialpedagogiska arbete omfattar att:

- tillföra specialpedagogisk kompetens som ett stöd i det pedagogiska arbetet och i den övergripande planeringen av elevhälsans arbete
- kartlägga hinder och möjligheter i skolmiljön och elevers behov av särskilt stöd, genomföra pedagogiska utredningar samt utforma och genomföra åtgärdsprogram
- ge handledning och konsultation till pedagogisk personal
- följa upp, utvärdera och stödja utvecklingen av verksamhetens lärandemiljöer
- samråda med pedagogisk personal inom ramen för läsa-, skriva-, räknagarantin. (Skollagen 2010:800, 3 kap. 4, 4 a – b §§).

6. Sekretess och samtycke

Elever och familjer har en grundläggande rätt att känna trygghet i att personal verksam inom skolan behandlar personlig information med respekt och på ett ansvarsfullt sätt. Alla som är verksamma i en kommunal skolverksamhet omfattas av offentlighets- och sekretesslagen, 2009:400 (OSL). Dess bestämmelser reglerar sekretess och tystnadsplikt mellan myndigheter och mellan självständiga verksamhetsgrenar inom samma myndighet. I Katrineholms kommun ligger samtliga skolformer för åldrarna 1-19 år under samma nämnd och är därför att betrakta som samma myndighet. Elevhälsans medicinska insats (skolsköterska och skolläkare) är en egen och självständig verksamhetsgren som lyder under hälso- och sjukvårdslagstiftningen och omfattas av stark sekretess. Detsamma gäller när skolpsykolog genomför utredning eller annan hälso- och sjukvårdsinsats. Varje företrädare måste iaktta sin sekretess samt känna till de möjligheter som finns att utbyta nödvändig information inom ramen för elevhälsoarbetet.

Genom att be vårdnadshavare, och/eller elev utifrån ålder och mognad, om samtycke till att uppgifter lämnas ut, kan samverkan kring eleven ske, oavsett vilken sekretess professionen omfattas av.

Viktigt att tänka på sekretessen!

Generellt råder principen att känslig information endast får delas mellan de personer som behöver känna till den i syfte att eleven får det stöd som behövs och försäkras en god hälsa.

7. Anmälningsskyldighet enligt socialtjänstlagen

Oavsett sekretess regleras skolans anmälningsskyldighet till socialnämnden i socialtjänstlagen. Myndighet vars verksamhet berör barn och unga är skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa (14 kap. 1 § SoL). Var och en som får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa bör anmäla detta till socialnämnden (14 kap. 1 c § SoL).

För att göra vårdnadshavare delaktiga i processen bör skolans personal informera vårdnadshavare om att anmälan kommer att ske till socialtjänsten. Undantag från detta gäller dock om man misstänker att en elev blir utsatt för våld i hemmet och/eller sexuella övergrepp. **Då får anmälaren inte meddela vårdnadshavare, utan den kontakten tas av socialtjänst och/eller polis.**

8. Den lokalt organiserade elevhälsan

Elevhälsoarbetet i Katrineholms kommun

Ett systematiskt elevhälsoarbete handlar om att kontinuerligt följa upp och vidareutveckla skolans förmåga att möta elevers olika och specifika behov. Fokus ligger på att förbättra förutsättningarna för elevernas lärande, utveckling och hälsa. Ytterst handlar det om att alla elever ska erbjudas en likvärdig utbildning av hög kvalitet.

Elevhälsa på varje skolenhet

På varje skola finns en lokal tvärprofessionell elevhälsa, där rektor leder och ansvarar för elevhälsoarbetet på sin enhet. Rektor har det övergripande ansvaret för att leda och samordna det pedagogiska arbetet och att arbeta för att utveckla verksamheten och elevhälsoarbetet. Rektor beslutar om sin inre organisation. Som ledare ska rektor säkerställa verksamhetens kvalitet och tydliggöra elevhälsans uppdrag.

Elevhälsoarbetet i kommunen

Elevhälsoarbetet i kommunens skolor ska vara hälsofrämjande och förebyggande genom att:

- medverka till att skapa miljöer som främjar lärande, utveckling och hälsa hos varje elev
- personalen i skolan har ett helhetstänkande, där organisation, grupp och individ ingår
- samarbeta med elever, vårdnadshavare och andra funktioner som är till stöd för elevens utveckling
- elevens behov ses i relation till omgivningens bemötande och den miljö eleven vistas i
- utgå från elevens egna förmågor samt ta hänsyn till elevens tankar och önskemål
- förebygga, tidigt upptäcka och uppmärksamma skolrelaterade problem för att undanröja hinder för varje elevs lärande, utveckling och hälsa
- tidigt uppmärksamma, kartlägga, analysera och sätta in åtgärder för elever som befinner sig i svårigheter och för elever som riskerar att inte nå uppsatta mål eller som befinner sig i annan skolrelaterad problematik
- främja en hälsosam livsstil, goda matvanor, rörelse och en aktiv fritid.

Övriga kompetensers roll i elevhälsoarbetet

Alla som arbetar i skolan har ett gemensamt ansvar för elevernas lärande, hälsa och välbefinnande under skoldagen och för att erbjuda en god lärmiljö. Pedagogisk personal och elevhälsans personal har alla ansvar för att vara delaktiga i elevhälsoarbetet. Exempel på övriga kompetensers roll i elevhälsoarbetet kan vara mentor, annan undervisande personal, skolmentor, socialpedagog, speciallärare, specialpedagog, studie- och yrkesvägledare samt elevassistent.

9. Förslag på mall för lokal elevhälsoplan

Utgår från den Elevhälsoplan som Skogsborgsskolan i Katrineholm arbetat fram i samband med Skolverkets uppdrag "Samverkan för bästa skola": *Elevhälsoplan Skogsborgsskolan – Syfte och rutiner för det lokala elevhälsoarbetet på Skogsborgsskolan, läsåret 2019-2020.*

Inledning

Här går det att skriva en inledande text som introducerar läsaren i elevhälsoarbetet, exempelvis med hänvisning till vad som står i Skollagen.

Det lokala elevhälsoarbetet på skolan

Här går det att beskriva vad det lokala elevhälsoarbetet innebär, exempelvis gällande arbetet på organisations-, grupp- och individnivå, det tvärprofessionella arbetet samt samarbetet med elev och vårdnadshavare.

Roller och ansvar i det lokala elevhälsoarbetet

Här går det att beskriva rektors ansvar, men även vilket ansvar som mentor/klasslärare samt arbetslag har.

Det lokala elevhälsoteamet

Här går det att skriva om deltagarna i det lokala elevhälsoteamet, samt beskriva det ansvar som deltagarna har. Det kan handla om elevhälsans medicinska insats (skolsköterska och skolläkare), skolkurator, skolpsykolog, speciallärare, specialpedagog samt specialpedagogisk insats från den centrala elevhälsan.

Rutiner för elevhälsoarbetet

Här går det att beskriva de rutiner som finns kring skolans elevhälsoarbete, t.ex. arbetsgången före, under och efter EHT.

Närvaro

Här går det att beskriva hur skolan arbetar kring närvaro.

Trygghetsarbete

Här går det att beskriva hur skolans arbete med likabehandling ser ut.

Mål

Här går det att beskriva skolans mål på organisations- och gruppnivå för elevhälsoarbetet för kommande läsår.

- Förebyggande
- Hälsöfrämjande
- Åtgärdande

Uppföljning

Här går det att skriva hur skolan följer upp och utvärderar sina insatser, samt resultatet av dessa.

10. Källförteckning

Barnkonventionen. (2009). *FN:s konvention om barnets rättigheter*. Stockholm: UNICEF Sverige.

Erikson L. (2008). *Lärares kontakter och samverkan med föräldrar*. Örebro: Örebro universitet, rapporter i pedagogik, 14.

Förordning (EU) nr 2016/679. *Dataskyddsförordningen General Data Protection Regulation (GDPR)*. 2016. Stockholm: Datainspektionen.

Kommunala planer, policydokument och kvalitetskrav. Tillgängligt på internet: <https://katrineholm.pingpong.se>

Lag (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning. Stockholm: Justitiedepartementet.

SFS 1998:204. *Personuppgiftslag*. Stockholm: Justitiedepartementet.

SFS 2001:453. *Socialtjänstlag*. Stockholm: Socialdepartementet.

SFS 2008:355. *Patientdatalag*. Stockholm: Socialdepartementet.

SFS 2009:400. *Offentlighets- och sekretesslag*. Stockholm: Justitiedepartementet.

SFS 2010:659. *Patientsäkerhetslag*. Stockholm: Socialdepartementet.

SFS 2010:800. *Skollag*. Stockholm: Utbildningsdepartementet.

SFS 2017:30. *Hälso- och sjukvårdslag*. Stockholm: Socialdepartementet.

Skolverket. (2011). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011*. Stockholm: Skolverket.

Skolverket. (2011). *Läroplan, examensmål och gymnasiegemensamma ämnen för gymnasieskola 2011*. Stockholm: Skolverket.

Skolverket. (2013). *Läroplan för gymnasiesärskolan 2013*. Stockholm: Skolverket.

Skolverket. (2014). *Arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram*. Stockholm: Skolverket.

Skolverket. (2018). *Läroplan för grundsärskolan 2011*. Stockholm: Skolverket.

Socialstyrelsen & Skolverket. (2016). *Vägledning för elevhälsan*. Stockholm: Socialstyrelsen och Skolverket.

Specialpedagogiska skolmyndigheten. (2018). *Värderingsverktyg för tillgänglig utbildning, handledning, förskola, skola och fritidshem*. Stockholm: Specialpedagogiska skolmyndigheten.